

Kunowski Stefan, ur. 20 VI 1909 r. w Muszkietowie (Ukraina), zm. 15 IX 1977 r. w Lublinie, dr hab., prof. KUL, dziekan WNH, polonista, pedagog, psycholog.

W 1929 r. uzyskał maturę w Państwowym Gimnazjum Realnym im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie i rozpoczął studia polonistyczne i pedagogiczne na WNH. W 1934 r. obronił magisterium z filologii polskiej, a w 1937 z pedagogiki. Do 1939 r. był starszym asystentem w Katedrze Pedagogiki. W 1945 r. otrzymał doktorat z filologii polskiej na podstawie rozprawy *„Lalka” Bolesława Prusa – nowa interpretacja* (fragmenty opublikował w 2 artykułach – *Treść ideowa „Lalki” Bolesława Prusa*, „Sprawozdania TN KUL” 1947, nr 1, s. 43-47; *Polityka Rzeckiego*, w: *Księga pamiątkowa ku czci Juliusza Kleinera*, Łódź 1949, s. 409-420). W 1951 r. habilitował się z pedagogiki na WF na podstawie rozprawy *Problematyka współczesnych systemów wychowania*. W l. 1953-56 był kierownikiem Sekcji Pedagogicznej. Gdy w 1954 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zawiesiło jego habilitację, Senat KUL wystąpił o nadanie mu stopnia docenta (otrzymał go w 1957 r.). W l. 1956-57 pełnił funkcję dziekana WNH, a w 1957-61 kierował Katedrą Pedagogiki (jako międzywydziałową katedrą usługową), następnie do 1977 r. prowadził Zakład Pedagogiki na WNH, a w 1961-77 był kuratorem Katedry Psychologii Wychowawczej na WF. W 1977 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym. Pedagogikę wykładał także w seminarium duchownym w Lublinie (1944-47), Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego w Warszawie i na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu.

Był członkiem TN KUL i pełnił w nim funkcje przewodniczącego Komisji Pedagogicznej (1954-77), sekretarza generalnego (1964-66) oraz należał do Komisji Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich TN KUL (1968-70). Zasiadał także w Zarządzie TP KUL (1954-77) oraz przewodniczył Radzie Zakładowej Związku Nauczycielstwa Polskiego przy KUL (1950-53). Należał również do Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”. W l. 1946-56 brał udział w pracach Komisji Stypendialnej KUL, a 1956-62 był przewodniczącym Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów KUL. W 1970 r. z ks. P. Porębą, T. Kukołowicz, ks. T. Witkowskim był współinicjatorem utworzenia Instytutu Pedagogicznego KUL im. Jana XXIII (niezrealizowano ze względu na sytuację polityczną).

Kunowski zajmował się pedagogiką ogólną (podstawami teoretycznego wychowania, współczesnymi kierunkami i systemami wychowania, procesem narastania niedostosowania społecznego u młodzieży, wychowaniem technicznym i kulturą masową, wychowaniem w rodzinie), pedagogiką chrześcijańską (podstawy doktrynalne, wychowanie religijne, wychowanie moralne oraz wyodrębnienie dziedziny, pedagogika katolicka, pedagogika pastoralno-katechetyczna, pedagogika seminarium duchownego), pedagogiką i dydaktyką uniwersytecką (sylwetkami uniwersyteckich pracowników naukowo-badawczych (biografistyką), młodzieżą akademicką, organizacją pracy na uniwersytecie i problematyką uniwersytetów katolickich, dydaktyką uniwersytecką), dydaktyką ogólną

(podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi dydaktyki, reformą szkolnictwa), psychologią wychowania (kierunkami i podstawami psychologii wychowawczej, uświadamianiem seksualnym, małżeństwem i rodziną, problematyką młodzieży, diagnostyką psychopedagogiczną). Syntezę swojej myśli pedagogicznej zawarł w monografii *Podstawy współczesnej pedagogiki* (Łódź 1981, Warszawa 1993²), w której, nawiązując do koncepcji Wilhelma Flitnera i Sergiusza Hessena, przedstawił oryginalną i całościową teorię wychowawczego rozwoju człowieka, ukazującą „warstwicową teorię rozwoju”, w której występują 4 dynamizmy rozwojowe (*bios*, *etos*, *agos* i *logos*), 5 warstwic (biologiczna, psychologiczna, socjologiczna, kulturologiczna i duchowa), towarzyszące warstwicom aktywności życiowej jednostki (zabawa, dociekanie, praca, twórczość, medytacja) oraz tworzące się na bazie warstwic i aktywności struktury psychologicznej (temperament, indywidualność, charakter, osobowość, światopogląd). Kunowski wyróżnił 4 środowiska wychowawcze (przyrodnicze, społeczne, pedagogiczne, duchowe), zwracał uwagę na znaczenie w rozwoju „losu” (Opatrzności i łaski) oraz współpracy wychowanka (wychowanie chrześcijańskie).

Wydał m.in.: *Proces wychowawczy i jego struktury. Temperament, indywidualność, charakter, osobowość* (Lublin 1946), *Elementy pedagogiczne teorii seminarium duchownego jako instytucji wychowawczej* („Colloquium Salutis” 2(1970), s. 211-241), *Problematyka metodologiczna seminarium magisterskiego* (Lublin 1971). Większość jego publikacji pozostała w rękopisach, gdyż władze PRL nie pozwalały ich drukować (część została wydana po jego śmierci). Publikował także artykuły w pracach zbiorowych i czasopismach, m.in. w: „Zeszytach Naukowych KUL”, „Ateneum Kapłańskim”, „Rocznikach Filozoficznych”, „Colloquium Salutis”.

W l. 1935-39 uczył języka polskiego w Prywatnym Gimnazjum A. i J. Vetterów. Podczas II wojny światowej uczestniczył w kampanii wrześniowej, był więźniem obozu jenieckiego w Działdowie, a w l. 1941-44 nauczycielem w Szkole Handlowej im. A. i J. Vetterów. Prowadził także tajne nauczanie. W l. 1944-45 pełnił funkcję wizytatora w Kuratorium Szkolnym Lubelskim, a w 1944-47 był kierownikiem wydawnictwa podręczników i pomocy szkolnych Instytutu Pracy Nauczycielskiej w Lublinie.

AU KUL, RP, sygn. 288; Zbiory prywatne Marii Kunowskiej-Poręby; T. Kukołowicz, *Stefana Kunowskiego koncepcja wychowania integralnego*, w: *Wychowanie na rozdrożu. Personalistyczna filozofia wychowania*, red. F. Adamski, Kraków 1999, s. 219-222; R. Pomianowski, EK, t. X, kol. 233 (bibliografia); J. Karczewska, *Integralne wychowanie. Chrześcijańska koncepcja Stefana Kunowskiego*, Kielce 2012; R. Skrzyniarz, *Kariera naukowa prof. Stefana Kunowskiego (1909-1977)*, w: *U podstaw tożsamości pedagogiki. Wielowymiarowość pedagogiki – biografistyka – historia*, red. R. Skrzyniarz, E. Smółka, S. Konefał, Lublin 2012, s. 217-237.

